

István, a király iskolába megy ...

A trianoni tragédia centenáriumán új dimenzióba lép a legendás magyar nemzeti rockopera

Amikor 1983. augusztus 18-án a városligeti szánkódombon, melyet e naptól kezdve Királydombnak neveznek, az István, a király ősbemutatójának végén, felcsendült a magyar himnusz, és a domb gerincén végig szaladt a több méter széles nemzeti színű drapéria, Erkel dallamának utolsó akkordjai elhalkultak, döbbent és egyben méltóságteljes csend lett úrrá jónéhány másodpercig a rockopera nézőterén. Az emberek nem hittek a szemüknek és a fülüknek. Azután feldübörgött a véget nem érő taps.

Régen „hirdetem”, Szörényi Levente csodálatos zenéje, melyet a magyar népzene tiszta forrásaiból merített, felvezetve Beethoven István király nyitányával, kiegészítve ősi gregorián dallamokkal, és Bródy János zseniális szövege, a hat-hét évvel későbbi rendszerváltoztatás szellemi-kulturális nyitánya volt. Kiengedték a szellemet a palackból. A nézőtéren egymás csodálkozó szemébe néző emberek rádöbbenek, talán lehetünk ismét szabad magyarok is a megszállt, diktatúrától szenvedő szülőföldünkön? Megvallhatjuk büszkén nemzeti identitásunkat? Mindenki hazavitt egy darabka szabadságot, egy kis nemzeti érzést, egyesek talán sokat is. Szívünkben Koppánnyal, eszünkben Istvánnal kezdtünk másnap dolgozni. Abban az évben egymást követő hat előadáson 120 ezren látták a korszakalkotó művet, és ők több százezernek számoltak be az egész életükre meghatározó élményről. A rendszer által többé-kevésbé üldözött rockerek együtt léptek fel a kor neves színművészeivel. A kommunista diktatúra koreográfusai úgy gondolhatták, kicsit kiengedik a gőzt, hadd kapjon valamit a kisémmizett nép. Még valami elképesztő történelmi áthallást is szerettek volna belemagyarázni a rockoperába. De nagyot tévedtek, nem először. A darab villámgyorsan terjedt, mozifilmen, bakelitlemezen, CD-ken, videófelvételeken. Mindenki fülében szólt a zenéje, nagyon sokan idézték a frappáns, életbölcseességeket tanúsító szófordulatokat, szövegrészeket. Nekem leginkább négy szó vésődött be a tudatomba. Amikor a megkoronázott István az Úrhoz fohászodik, kimondja a magyarság ezeresztendős alapállását: „Veled Uram, de nélküled!” Ez tíz évszázaddal ezelőtt azt jelentette: Elfogadjuk az új hitet, a keresztény Európához akarunk tartozni, de magyarként, megőrizve ősi kultúránkat, nyelvünket, szokásainkat. Ma pedig így szól: az Európai Unió részeként megtartjuk ezeresztendős értékrendünket, magyar identitásunkat, viszonylagos szuverenitásunkat. A rockopera soha nem látott sikersorozatot tud maga mögött az elmúlt közel négy évtizedben. Újabb és újabb generációkat

hódított meg, bejárta fél Európát, a Kárpát-medence számos táját, szabadtéren, kőszínházban, mozitermekben egyaránt. Korhatár nélkül rajongott és ma is rajong érte mindenki. 1978/79 fordulóján Illyés Gyula Válasz Herdernek és Adynak című írása a Magyar Nemzetben, nemzetpolitikai rést ütött a kádári nemzetellenes ideológia betonfalán. De ezt többnyire csak az értelmiség olvasta. Négy évvel később a korszakalkotó nemzeti rockopera azonban az egész magyar társadalmat megszólította, a tízévestől a nyolcvan évesig.

A trianoni tragédia centenáriumán pedig az István, a király iskolába megy... Meghódítja a jövőt is a kisiskolás gyermekek révén. A határokon átívelő nemzetegyesítés jegyében a Kárpát-medence különböző tájairól érkező, csillogó szemű, átszellemült arcú kisfiúk és kislányok fogják énekelni, táncos koreográfiával előadni dicső múltunk egyik legkiemelkedőbb eseményét, elősegítve ezzel egy szép jövőbe vetetett hitet. Erősíteni fogja a tudatot, „egy vérből valók vagyunk”. Arra, hogy büszkék lehetünk magyarságunkra. A kreativitásáról jól ismert Rosta Mária producer, a Zikkurat Kft. vezetője, ismét eredeti ötlettel állt elő. Zenés színházi tehetségkutató versenyt írtak ki általános iskolás korú gyermekek számára az egész Kárpát-medencében. Az elképzelés abból indult ki, hogy vetélkedő sorozatot indítanak a rockopera négy fő jelentére (Örökség, Esztergom, Koppány vezér, István, a király) valamint az összes énekes szólista szerepére. A győztes iskolák jeleneteiből egy teljes István, a király rockopera előadás készül Novák Péter rendezésében, amely a tervek szerint film formájában is közönség elé kerül.

A 6-12 éves korosztály számára kiírt online tehetségkutató verseny 2019. novemberében kezdődött és idén május 15-én zárult le hatalmas sikerrel. A kiírás alapján az ifjú tehetségek csoport és szólista kategóriákban jelentkezettek egy általuk készített videófelvétellel, melyen a mű egy-egy részletét adták elő. A szolisták és a csoportok több fordulóban mérettettek meg, a verseny végeredményét a közönségzavazatok és egy szakemberekből álló zsűri pontszámainak összessége adta fele-fele arányban. Az István, a király iskolába megy program felhívása csaknem a teljes Kárpát-medencét megmozgatta: Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből, Vajdaságból és a mai Magyarországról összesen 150 versenymű érkezett, több mint 1000 gyermek vett részt a vetélkedésben. A közönségzavazatok száma elérte a 160 ezret, a program Facebook profiljának bejegyzései több mint 6,5 millió embert értek el, a honlap közel 2 millió oldalmegtekintést regisztrált. Egy szóval: megmozdult a kárpát-medencei magyar ifjúság.

Az iskolák csoport-versenyében két erdélyi (gyergyószentmiklósi és kézdiszentléleki), egy budapesti és egy várpalotai iskola nyerte a fent említett

jeleneteket. A szólisták között négy erdélyi, egy-egy felvidéki, kárpátaljai és vajdasági, valamint öt mai magyarországi győztest hirdettek ki. Érdekes, de nem váratlan eredmény, hogy Erdélyben legtöbben Koppány szerepét és a Koppány vezér jelenetet választották vetélkedésük tárgyává. Közülük is leginkább azok, akik még ma is várják Csaba királyfit a csillagösvényen... További információk a versenyről megtalálhatóak a www.iskolasisztvan.hu honlapon.

Ezzel lezárult a program versenyszakasza. A szólisták legjobbjaiból és a csoportgyőztesekből összeállított társulat a tervek szerint az eredeti művet díszletek között, jelmezben, hivatásos művészek közreműködésével, nagyszabású előadás keretében fogja bemutatni. A szervezők szándéka, hogy a létrejött produkciót a magyarországi premier után színpadra állítják a Kárpát-medence több városában is. Most jön a programsorozat legköltésesebb szakasza, ezért a Zikkurat Kft. várja a további kormányzati támogatást, de emelné a különleges kulturális esemény erkölcsi értékét, ha magánadományok is érkeznének.

A tizenéves korosztály, előadóként és hallgatóként egyaránt, magas erkölcsi értékrendet képviselő történelem-szemléletet kap a darab által. Mindkét nemes ellenfél, István és Koppány, csak a tisztességes, becsületes utat választja küzdelmükben, az aljas eszközöket elutasítják, mindketten a magyarság érdekében rivalizálnak egymással, szállnak harcba egymás ellen. Mindketten jót akarnak, csak másként. Kicsit hasonlít ez Széchenyi és Kossuth vitájához. Megtanulja a kárpát-medencei magyar ifjúság, hogyan kezelje a „Te kit választanál?” kérdést. Ez a dilemma átível egész ezeregyszáz éves közép-európai történelmünkön.

Az online videó tehetségkutató verseny újra értelmezi, megújítja a magyar rockzene legfontosabb darabját, az elmúlt fél évszázad legsikeresebb magyarországi színpadi produkcióját, az István, a királyt. Emellett lehetőséget ad az új generáció önmegvalósítási törekvéseinek, teret ad a saját kreativitásuk és gondolataik kifejezésére. A dallamok és a szöveg, a koreográfia elsajátítása, a színpadi helyzetek megoldása a gyermekek részéről egy gazdag formavilág és egy komplex színházélmény megismerését eredményezi. Kiemelten fontosnak tekinthető az a körülmény is, hogy egy ilyen bemutatóra való felkészülés komoly közösségépítő szerepet tölthet be, amiben a szülők és a tanárok a gyerekekkel együtt dolgoznak a sikerért.

Az István, a király a magyarok számára olyan alap mű, amely a trianoni békediktátum centenáriumán és a Nemzeti Összefogás évében a nemzeti összetartozás legtokéletesebb kulturális szimbóluma. Június 4-én azt írtam e

hasábokon, Trianonra a válasz ma csak az autonómia lehet. Az autonómia mellett ez is válasz a száz esztendővel ezelőtti tragédiára.

Budapest, 2020. június 18.

Csóti György

Megjelent a Magyar Nemzetben 2020. július 10-én